

ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI PROGRAMI ÖĞRENCİLERİNİN UYGULAMA SIRASINDA YAPTIKLARI DENEME DERSLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Ayhan HAKAN *

PROBLEM

Bir konuyu bilmekle o konuyu öğrenmek ayrı şeylerdir. Bu nedenle çeşitli fen ve sosyal alanlarda derinleşmiş öğretmen adaylarının, bu alanların öğretimini etkinlikle yapabilmeleri için öğretmenlik sertifikası programından geçmeleri gerekmektedir. Bu gereksinmeden hareketle, sertifika almak üzere programa kaydolan öğrenciler, eğitime giriş, öğretim ilke ve yöntemleri, öğrenme psikolojisi, gelişim psikolojisi, değerlendirme, eğitim sosyolojisi ve iki seçimlik ders dışında, özel öğretim yöntemleri ve uygulama dersini de almaktadırlar.

Özel öğretim yöntemleri ve uygulama dersi bir bakıma öğrencilerin sertifika programı boyunca aldıkları bilgilerin uygulamaya ve davranışa dönüştürülmesine olanak vermektedir. Belli teorik bilgilerin alınmasından sonra bir okul ortamında gözlem yapmak, ders izlemek ve öğretime katılmak, sertifika programının önemli bir yönünü oluşturmaktadır.

Uygulama sırasında öğrencilerin gerçek sınıf ortamında ders anlatmaları onlara; program boyunca öğrendikleri bilgileri kullanarak ders planı hazırlama ve bu plana göre ders sunma konusunda beceri kazandırmaktadır. Çünkü; amaçları, içeriği, yöntemleri, öğretime hazırlığı, değerlendirmeyi ve ders araçları seçmeyi öngören ders planının hazırlanması ve uygulanması, sertifika programı boyunca alınan derslerin iyi kavranmasını gerektirmektedir. İyi hazırlanmış bir ders planıyla öğrencilerin karşısına çıkmak ve

(*) Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü.

bu planı uygulamak, sertifika öğrencileri için öğretmenlik öncesinde önemli bir deneyim olmaktadır.

Uygulama sırasında yapılan deneme derslerinin bazı kriterlere göre değerlendirilmesi, hem öğrencilerin öğretmenliğe hazırlık düzeylerinin, hemde bu konudaki eksiklerinin belirlenmesi açısından gereklidir.

Uygulama yapan öğretmenlik sertifikası programı öğrencileri her zaman bireysel olarak değerlendirilmektedir. Öğrencilerin grup halinde değerlendirilmesine, uygulama konusunda genel bir değerlendirme yapabilme açısından gereksinme vardır.

Bu nedenle, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğretmenlik Sertifikası Programına kayıtlı öğrencilerin uygulama sırasında yaptıkları deneme derslerini değerlendirmek ve bu konuda önerilerde bulunmak amacıyla programa kayıtlı olupta 1981-1982 öğretim yılı ikinci döneminde Ankarada uygulama yapan 57 öğrencinin uygulama süresince sundukları üçer deneme dersinin değerlendirilmesi yoluna gidilmiştir. Bu değerlendirmeye, Ankara Deneme, Cumhuriyet ve Kurtuluş Liselerinde, fen ve sosyal alanlarda uygulama yapan öğrenciler katılmıştır. (Çizelge 1).

Çizelge 1

Uygulama öğrencilerinin alanlara ve uygulama okullarına göre dağılımı

	Alanlar			Toplam
	Matematik	Fen (fiz. kim. biy.)	Sosyal (y. dil, ed. psiko.)	
Deneme Lisesi	8	3	7	18
Cumhuriyet Lis.	1	6	5	12
Kurtuluş Lisesi	12	5	10	27
Toplam	21	14	22	57

Çizelge 1 in incelenmesinden görüleceği gibi, Deneme Lisesinde 8 i matematik, 3 ü fen, 7 si sosyal bilimler alanında olmak üzere 18 öğrenci, Cumhuriyet lisesinde 1 i matematik, 6 sı fen, 5 i sosyal bilimler alanında olmak üzere 12 öğrenci, Kurtuluş Lisesin-

ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI

de de 12 si matematik, 5 i fen, 10 u da sosyal bilimlerde olmak üzere 27 öğrenci uygulama yapmıştır.

Her öğrencinin, hazırladığı ders planına uygun olarak uygulama okulunda sunduğu üç deneme dersi dinlenmiş ve değerlendirilmiştir. Değerlendirme aşağıdaki kriterler göz önünde bulundularak yapılmıştır. 1) Alan bilgisi, 2) Anlatım ve ifadede açıklık, 3) Kaynaklar hakkında bilgi, 4) Konuyu açıklama yeteneği, 5) Türkçeyi düzgün kullanma yeteneği, 6) Dikkatli ders hazırlama, 7) Öğrencileri uyarma ve yönetme yeteneği, 8) Uygun öğretim ortamı seçebilme, 9) Çocuğun kişiliğini ve gereksinmelerini anlayabilme, 10) Uygun öğretim yöntemi seçme ve kullanma, 11) Zamana iyi kullanma, 12) Kendisinin ve öğrencilerin öğretime katılmasında denge sağlama, 13) Öğretim araçlarını sağlama ve etkin bir şekilde kullanma, 14) Tartışmaları yönetme, 15) Öğretim sırasında sesini iyi kullanma, 16) Sınıfta verime götürecekt duygusal bir hava yaratma, 17) Öğretim ilkelerine göre öğretim yapma, 18) Dersi değerlendirme.

Yukarıda sayılan kriterler için kullanılan ölçekler de, «Çok iyi», «İyi», «Orta», «Kötü», «Çok kötü» şeklindedir.

Yapılan değerlendirmeye esas olmak üzere her öğrenci ders sunarken sayılan kriterler ve sıralanan ölçeklere göre değerlendirilmiştir. Her dersten sonra öğrencilerin bu kriterlere göre eksikleri ve buna göre uymaları gereken hususlar kendilerine hatırlatılmış ve diğer derslere daha iyi hazırlanmalarına yardımcı olunmuştur. Tüm öğrenciler bu şekilde üç ders sunduktan sonra doldurulan değerlendirme fişlerinin dökümü yapılmış ve araştırmaya katılanların tümü her bir kriter açısından ve ölçeklere göre değerlendirilmiştir. Grubun tümünün her kriter açısından, bir, iki ve üçüncü anlatımda frekans ve yüzde olarak dökümü yapılmış, bu konuda yorumlara gidilmiştir.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmaya katılan deneklerin, değerlendirme formunda yer alan kriterler açısından ve ölçeklere göre dağılımı ve bu konudaki yorumlar aşağıya çıkarılmıştır.

«Alan bilgisi» açısından durum çizelge 2 de gösterilmiştir. Çizelge 2 nin incelenmesinden, öğrencilerin alan bilgisi açısından, bi-

rinci ders sonunda % 35'inin iyi, % 33'ünün orta, % 28'inin çok iyi, ikinci ders sonunda % 35'inin çok iyi, üçüncü ders sonunda öğrencilerin % 44'ünün çok iyi, % 44'ünün iyi durumda olduğu görülmektedir.

Çizelge 2

«Alan bilgisi açısından dağılımı (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	16	20	19	2	—	57
	28.	35.	33.	3.5	—	100.
İkinci ders	20	19	13	5	—	57
	35.	33.	22.8	8.7	—	100.
Üçüncü ders	25	25	5	2	—	57
	43.8	43.8	8.7	3.5	—	100.

Bu duruma göre, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu, birinci derste alan bilgisi açısından yeterli olmadığı halde, üçüncü derste daha iyi hazırlık yaparak çok iyi duruma gelmişlerdir.

«Kaynaklar hakkında bilgi» konusunda belirlenen durum çizelge 3 te gösterilmiştir.

Çizelge 3

«Kaynaklar hakkında bilgi» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	17	25	10	5	—	57
	29.8	43.8	17.5	8.7	—	100.
İkinci ders	26	24	7	—	—	57
	45.6	41.5	12.	—	—	100.
Üçüncü ders	27	26	4	—	—	57
	47.	45.6	7.	—	—	100.

Çizelge 3'ün incelenmesinden, «kaynaklar hakkında bilgi» konusunda öğrencilerin birinci ders sonunda % 44'ünün iyi, ikinci

ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI

ders sonunda % 46 sınıfın, üçüncü ders sonunda % 47 sınıfın çok iyi durumunda olduğu görülmektedir.

Böylelikle öğrenciler üçüncü dersi hazırlarken daha fazla kaynaktan yararlanma yoluna gitmişlerdir.

«Anlatım ve ifadede açıklık» konusundaki durum çizelge 4 te gösterilmiştir.

Çizelge 4
«Anlatım ve ifadede açıklık» açısından dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	18 31.5	22 38.5	12 21.	5 8.7	—	57 100.
İkinci ders	17 29.8	26 45.6	10 17.5	4 7.	—	57 100.
Üçüncü ders	20 35.	25 43.8	11 19.	1 1.7	—	57 100.

Çizelge 4 te, «anlatım ve ifadede açıklık» açısından öğrencilerin, birinci ders sonunda % 39 unun iyi, ikinci ders sonunda % 46 sınıfın iyi, üçüncü ders sonunda % 44 ünün çok iyi durumda olduğu görülmektedir.

O halde öğrenciler ders sunarken anlatım ve ifade açısından başarılı olmuşlardır.

«Öğrencilerin «konuyu açıklama yeteneği» konusundaki durumları çizelge 5 te görülmektedir.

Çizelge 5
«Konuyu açıklama yeteneği» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	11 19.	30 52.6	15 26.3	1 1.7	—	57 100.
İkinci ders	17 29.8	25 43.8	16 28.	1 1.7	—	57 100.
Üçüncü ders	21 36.8	27 47.3	9 15.7	—	—	57 100.

Çizelge 5 te, «konuyu açıklama yeteneği» açısından öğrencilerin, birinci anlatım sonunda % 53 ünün, ikinci anlatım sonunda % 44 ünün iyi, üçüncü anlatım sonunda % 47 sinin iyi, % 37 sinin de çok iyi durumda olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, öğrenciler konularını açıklama açısından iyi durumdadırlar, üçüncü ders sonunda bu konudaki başarıları daha da artmaktadır.

Uygulama öğrencilerinin «Türkçeyi düzgün kullanma» açısından durumları çizelge 6 da görülmektedir.

Çizelge 6 nın incelenmesinde, öğrencilerin «Türkçeyi düzgün kullanma» yönünden birinci anlatım sonunda % 44 ünün, ikinci anlatım sonunda % 46 sinin iyi, üçüncü anlatım sonunda % 47 sinin iyi, % 44 ünün de çok iyi olduğu görülmektedir.

O halde uygulama öğrencileri büyük bir çoğunlukla ders anlatımında Türkçeyi kurallarına uygun ve düzgün kullanmaktadırlar.

Çizelge 6

«Türkçeyi düzgün kullanma» açısından durum (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	20	25	12	—	—	57
	35.	43.8	21.	—	—	100.
İkinci derse	22	26	9	—	—	57
	38.5	45.6	15.7	—	—	100.
Üçüncü ders	25	27	5	—	—	57
	43.8	47.	8.7	—	—	100.

«Dikkatli ders planı hazırlama» konusundaki dağılım tablo 7 de gösterilmiştir.

Tablo 7 de, öğrencilerin, birinci derste % 56 sinin, ikinci ve üçüncü derste % 61 inin ders planlarını kurallara uygun olarak çok iyi hazırladıkları görülmektedir.

Bu açıdan, uygulama öğrencilerinin büyük bir kesiminin, ders planlarını, plan hazırlama tekniğine uygun hazırladıkları söylenebilir.

ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI

Çizelge 7

«Dikkatli ders planı hazırlama» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	32	11	10	5	—	57
	56.	17.5	17.5	8.7	—	100
İkinci ders	35	15	7	—	—	57
	61.4	26.	12.	—	—	100.
Üçüncü ders	35	17	5	—	—	57
	61.4	29.8	8.7	—	—	100.

«Öğrencileri uyarma ve yöneltme yeteneği» konusundaki dağılım Çizelge 8 de gösterilmiştir.

Çizelge 8

«Öğrencileri uyarma ve yönetme yeteneği» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci derse	10	19	20	6	2	57
	17.5	33.	35.	10.5	3.5	100.
İkinci ders	9	20	15	11	2	57
	15.7	35.	26.	19.	3.5	100.
Üçüncü ders	15	23	15	4	—	57
	26.3	40.	26.	7.	—	100.

Çizelge 8 de, öğrencileri uyarma ve yöneltme açısından, uygulama öğrencilerinin, birinci dersin sonunda % 35 inin orta, ikinci dersin sonunda % 35 inin iyi ve üçüncü dersin sonunda % 40 inin iyi durumda olduğu görülmektedir.

Bu nedenle, uygulama öğrencilerinin ilk derslerde «öğrencileri uyarma ve yöneltme» açısından yetersiz kaldıkları fakat daha sonraki derslerde bu eksiklerini giderdikleri söylenebilir.

«Uygun öğrenme ortamı seçebilme ve öğretime hazırlık» konusundaki dağılım çizelge 9 da gösterilmiştir.

Çizelge 9

**«Uygun öğrenme ortamı seçebilme ve öğretime hazırlık»
konusundaki dağılım (f ve %)**

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	5	18	20	14	—	57
	8.7	31.5	35.	24.5	—	100.
İkinci ders	11	26	20	—	—	57
	19.	45.6	35.	—	—	100.
Üçüncü ders	12	25	19	1	—	57
	21.	43.8	33.	1.7	—	100.

Çizelge 9 un incelenmesinde, uygulama öğrencilerinin, «uygun öğrenme ortamı seçebilme ve öğretime hazırlık» konusunda birinci ders sonunda % 25 inin kötü, % 35 inin orta olduğu, ikinci ders sonunda % 35 inin orta, % 46 sının iyi, üçüncü ders sonunda % 44 ünün iyi durumda olduğu görülmektedir.

Buna göre, uygulama öğrencilerinin büyük bir kısmının ilk derslerde öğrencileri öğretime hazırlama ve uygun öğrenme ortamı seçmede başarısız oldukları, buna karşın daha sonraki derslerde bu konuda yeterli hale geldikleri söylenebilir.

Uygulama öğrencilerinin «çocuğun kişiliğini ve gereksinmelerini anlayabilme» açısından dağılımları çizelge 10 da gösterilmiştir.

Çizelge 10

**«Çocuğun kişiliğini ve gereksinmelerini anlayabilme»
konusundaki dağılım (f ve %)**

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	10	17	30	—	—	57
	17.5	29.8	52.6	—	—	100.
İkinci ders	9	19	28	1	—	57
	15.7	33.	49.1	1.7	—	100.
Üçüncü ders	10	16	29	2	—	57
	17.5	28.	58.8	3.5	—	100.

ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI

Çizelge 10 da, «çocuğun kişiliğini ve gereksinmelerini anlayabilme» konusunda öğrencilerin birinci ders sonunda % 53 ünün, ikinci ders sonunda % 49 unun, üçüncü ders sonunda % 51 inin orta olduğu görülmektedir.

O halde, uygulama öğrencilerinin çoğunluğu uygulama sırasında, öğrencileri tanıma ve gereksinmelerini anlama yönünden başarılı olamamışlardır.

Uygulama öğrencilerinin «zamanı iyi kullanma» konusundaki dağılımları çizelge 11 de gösterilmiştir.

Çizelge 11 de, «zamanı iyi kullanma» açısından uygulama öğrencilerinin birinci ders sonunda % 23 ünün kötü, % 39 unun orta, ikinci ders sonunda % 30 unun orta, üçüncü ders sonunda % 33 ünün iyi, % 35 inin çok iyi olduğu görülmektedir.

Öğrenciler ilk derslerde çoğu zaman anlatacakları konuları ders saatinin bitiminden çok önce veya çok sonra bitirmektedirler. Daha sonraki derslerde dersi planladıkları sürede bitirme becerisini çoğunlukla gösterebilmektedirler.

Çizelge 11

«Zamanı iyi kullanma» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	2	10	22	10	13	57
	3.5	17.5	38.5	17.5	22.8	100.
İkinci ders	12	15	17	9	4	57
	21.	26.3	29.8	15.7	7.	100.
Üçüncü ders	20	19	10	7	1	57
	35.	33.	17.5	12.	1.7	100.

«Öğretmen ve öğrencilerin öğretime katılmasında denge sağlama» kriterine ilişkin dağılım çizelge 12 de gösterilmiştir.

Çizelge 12 de «Öğretmen ve öğrencilerin öğretime katılmasında denge sağlama» konusunda uygulama öğrencilerinin % 35 inin birinci ders sonunda, % 39 unun ikinci ders sonunda, % 44 ünün de üçüncü ders sonunda orta durumda oldukları görülmektedir.

Çizelge 12

«Öğretmen ve öğrencilerin öğretime katılmasında denge sağlama konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	5	19	20	13	—	57
	8.7	33.	35.	22.3	—	100.
İkinci ders	5	20	22	10	—	57
	8.7	35.	38.5	17.5	—	100.
Üçüncü ders	7	20	25	5	—	57
	12.	35.	43.8	8.7	—	100.

Şu halde, uygulama öğrencilerinin ders işlerken, öğrencilerin ve kendilerinin öğretime katılmasında denge sağlamada yeteri oranda başarılı olamadıkları söylenebilir.

«Sınıfta verime götürecek duygusal bir hava yaratma» konusundaki dağılım çizelge 13 te gösterilmiştir.

Çizelge 13

«Sınıfta verime götürecek duygusal bir hava yaratma» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	3	20	20	14	—	57
	5.	35.	35.	24.5	—	100.
İkinci ders	5	25	19	8	—	57
	8.7	43.8	33.	14.	—	100.
Üçüncü ders	9	26	20	2	—	57
	15.7	45.6	35.	3.5	—	100.

Çizelge 13 te görüldüğü gibi, «sınıfta verime götürecek duygusal bir hava yaratma» açısından birinci ders sonunda öğrencilerin

ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI

% 35 i orta, % 35 i iyi, ikinci ders sonunda % 44 ü iyi, üçüncü ders sonunda % 46 sı iyi durumdadır.

Bu nedenle uygulama öğrencilerinin iyi bir öğretim ortamı yaratma konusunda genellikle başarılı oldukları söylenebilir.

Uygulama öğrencilerinin «çeşitli yöntem ve teknikleri seçme ve yerine göre kullanma» konusundaki dağılımları çizelge 14 te gösterilmiştir.

Çizelge 14 te görüldüğü gibi, uygulama öğrencilerinin % 35 i birincisi dersten sonra konuya göre yöntem ve teknik seçme ve yerine göre kullanma açısından kötü, ikinci ders sonunda % 40 ı orta, üçüncü ders sonunda da % 44 ü orta durumdadır.

Çizelge 14

«Konuya göre yöntem ve teknik seçme ve yerine göre kullanma» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	1	16	13	20	7	57
	1.7	28.	22.8	35.	12.	100.
İkinci ders	2	19	23	12	1	57
	3.5	3.	40.	21.	1.7	100.
Üçüncü ders	6	19	25	10	1	57
	10.5	33.	43.8	17.5	1.7	100.

Sonuç olarak uygulama öğrencileri genellikle deneme derslerinde konularına uygun yöntemleri seçmede ve bunları kullanmada da güçlük çekmektedirler.

Uygulama öğrencilerinin «öğretim araçlarını sağlama ve etkin bir şekilde kullanma» açısından dağılımları çizelge 15 te gösterilmiştir.

Çizelge 15 te, «öğretim araçlarını sağlama ve etkin bir şekilde kullanma» yönünden uygulama öğrencilerinin % 33 ünün birinci ders sonunda, % 44 ünün ikinci ders sonunda, % 46 sının üçüncü ders sonunda iyi durumda olduğu görülmektedir.

Çizelge 15

«Öğretim araçlarını sağlama ve etkin bir şekilde kullanma konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	12	19	17	9	—	57
	21.	33.	29.8	15.7	—	100.
İkinci ders	15	25	15	2	—	57
	26.3	43.8	26.3	3.5	—	100.
Üçüncü ders	20	26	10	1	—	57
	35.	45.6	17.5	1.7	—	100.

Bu nedenle, uygulama öğrencilerinin her üç deneme dersinde de uygun öğretim araçları seçtikleri ve bunları etkin bir şekilde kullandıkları söylenebilir.

Uygulama öğrencilerinin «tartışmaları yönetme yeteneği» konusundaki dağılımları çizelge 16 da gösterilmiştir.

Çizelge 16

«Tartışmaları yönetme yeteneği» konusundaki dağılımı (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	—	10	20	19	8	57
	—	17.5	35.	33.	14.	100.
İkinci ders	2	15	26	12	2	57
	3.5	26.	45.6	21.	3.5	100.
Üçüncü ders	5	17	27	8	—	57
	8.7	29.8	47.	14.	—	100.

Tablo 16'nın incelenmesinde, öğrencilerin sınıfta tartışmaları yönetme açısından birinci ders sonunda % 33 ünün kötü, % 35 inin orta, ikinci ders sonunda % 46 sinin orta, üçüncü ders sonunda % 47 sinin orta, % 30 unun iyi olduğu görülmektedir.

O halde, uygulama öğrencileri ilk deneme derslerinde tartışmaları gereği gibi yönetememektedirler. Ancak üçüncü derse doğru bu konudaki eksikler belli oranda giderilmektedir.

ÖĞRETMENLİK SERTİFİKASI

Uygulama öğrencilerinin öğretim sırasında seslerini kullanmaları ile ilgili dağılımları çizelge 17 de gösterilmiştir.

Çizelge 17 de de görüldüğü gibi öğretim sırasında seslerini kullanma yönünden birinci ders sonunda uygulama öğrencilerinin % 44 ü orta, ikinci ders sonunda % 46 sı orta, üçüncü ders sonunda % 46 sı orta, % 30 u iyi durumdadır.

O halde, uygulama öğrencileri deneme derslerinde genellikle seslerini iyi kullanamamaktadırlar.

Çizelge 17
«Sesi iyi kullanma» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	5 8.7	10 17.5	25 43.8	10 17.5	7 12.	57 100.
İkinci ders	9 15.7	12 21.	26 45.6	10 17.5	— —	57 100.
Üçüncü ders	11 19.	13 22.8	26 45.6	7 12.	— —	57 100.

Uygulama öğrencilerinin «öğretim ilkelerine uygun öğretim yapma» konusundaki durumları çizelge 18 de görülmektedir.

Çizelge 18
«Öğretim ilkelerine uygun öğretim yapma» konusundaki dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	7 12.	23 40.	10 17.5	12 21.	5 8.7	57 100.
İkinci ders	9 15.7	22 38.5	15 26.3	10 17.5	1 1.7	57 100.
Üçüncü ders	9 15.7	25 43.8	13 22.8	9 15.7	1 1.7	57 100.

Çizelge 18 de görüldüğü gibi, uygulama öğrencilerinin «öğretim ilkelerine uygun öğretim yapma» açısından birinci ders sonunda % 40 ı, ikinci ders sonunda % 39 u, üçüncü ders sonunda % 44 ü iyi durumdadır.

Bu durumda, deneme derslerinde uygulama öğrencilerinin büyük bir çoğunlukla öğretim ilkelerine uygun davrandıkları söylenebilir.

Uygulama öğrencilerinin «dersi değerlendirme» açısından dağılımları çizelge 19 da gösterilmiştir.

Çizelge 19
«Dersi değerlendirme» açısından dağılım (f ve %)

	Çok iyi	İyi	Orta	Kötü	Çok kötü	Toplam
Birinci ders	10 17.5	16 28.	20 35.	11 19.	— —	57 100.
İkinci ders	10 17.5	19 33.	25 43.8	3 5.	— —	57 100.
Üçüncü ders	12 21.	20 35.	25 43.8	— —	— —	57 100.

Çizelge 19 da görüldüğü gibi, uygulama yapan öğrenciler ders sonunda yaptıkları değerlendirmelerde, birinci ders sonunda % 35 oranında, ikinci ve üçüncü ders sonunda % 44 oranında orta durumdadırlar.

Buna göre, uygulama öğrencilerinin ders planına göre ders sonunda amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını anlamak üzere tam bir değerlendirme yapamadıkları söylenebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretmenlik Sertifikası Programı öğrencilerinden, 1981-1982 öğretim yılı 2. döneminde uygulama yapan 57 kişilik bir grubun, uygulamanın önemli bir aşaması olan deneme dersi sırasında, çeşitli kriterlere göre değerlendirilmesi ile şu sonuçlara varılmıştır :

1. Uygulama öğrencileri genellikle alan bilgisi açısından yeterli bulunmuştur.

2. Gerek ders planının hazırlanmasında, gerekse dersin işlenişinde, öğrencilerin konuda derinleşmesine yardım eden kaynaklar konusunda bilgi sahibi oldukları görülmüştür.

3. Uygulama öğrencilerinin büyük bir çoğunlukla anlatımlarının iyi olduğu saptanmıştır.

4. Deneme dersleri sırasında uygulama öğrencileri genellikle konularını iyi açıklamışlardır.

5. Uygulama öğrencileri ders anlatımında ve öğrencilerle etkileşimlerinde Türkçeyi iyi kullanmışlardır.

5. Derslerin işlenişi açısından büyük önem taşıyan ders planlarının öğrenciler tarafından kurallara uygun ve dikkatle hazırlandığı saptanmıştır.

6. Ders anlatımı sırasında uygulama öğrencilerinin, sınıfta bulunan öğrencileri uyarma ve yöneltme yetenekleri iyi bulunmuştur.

7. Uygulama öğrencileri genellikle uygulama amacıyla devam ettikleri, ders anlattıkları sınıflardaki öğrencileri yeterince tanıyamamışlardır.

8. Uygulama öğrencileri belli bir ders saati içerisinde konuyu sunarken zamanı planda yer aldığı gibi iyi kullanma becerisini ilk derslerde olmasa bile daha sonraki derslerde göstermişlerdir.

9. Konunun işlenişi sırasında, öğretimde verim açısından, öğrencilerin öğretime belli oranda katılmaları zamanla sağlanmıştır.

10. Sınıfta duygusal bir hava yaratma, öğretimde verimi arttırdığından, bu konuda uygulama öğrencileri büyük bir çaba göstermişlerdir.

11. Konunun işlenişinde ve dersin amaçlarına ulaşmada büyük önem taşıyan öğretim yöntemlerini seçme ve yerine göre kullanmada uygulama öğrencilerinin güçlüklerle karşılaştıkları saptanmıştır.

12. Kalıcı bir öğrenme sağlayacak tartışmaların, uygulama öğrencileri tarafından gereği gibi yönetilemediği ve sınıfta tartışmalar sırasında genellikle öğretim ortamının bozulduğu görülmüştür.

13. Uygulama öğrencilerinin genellikle, öğretim sırasında seslerini yerine göre ve etkili bir şekilde kullanamadıkları belirlenmiştir.

14. Öğretim ilkelerine uygun öğretim yapma konusunda uygulama öğrencileri genellikle başarılı bulunmuştur.

15. Derslerin sonunda amaçlara ulaşıp ulaşılmadığını kontrol etmek üzere, tam bir değerlendirme yapılamadığı ortaya çıkmıştır.

Bu değerlendirme sonunda saptanan aksaklıkların giderilmesi için şu önerilerde bulunulabilir :

1. Uygulama öğrencilerinin derslerde iyi konuşabilmeleri, seslerini etkili kullanabilmeleri için sertifika programının bütün derslerinde öğretime aktif katkılarının sağlanması bakımından önlem alınmalıdır.

2. Öğretim yöntemlerinin seçimi ve kullanılması konusundaki güçlüklerin giderilmesi için sertifika programında, yöntemlerin öğretime ayrılan süre ve çabalar arttırılmalıdır.

3. Uygulama öğrencilerinin ders sonunda tam bir değerlendirme yapabilmeleri için gerekli önlemler alınmalıdır.

4. Uygulama yapılan sınıfların kalabalık olması, uygulama yapılan liselerde başka kurumlardan gelen çok sayıda uygulama öğrencisi bulunması ve rehber öğretmenlerin çok ders yükünün olması gibi, uygulamanın verimini düşüren etmenleri ortadan kaldırmak üzere Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi ve diğer eğitim fakültelerine bağlı uygulama okulları açılmalı ve uygulama bu okullarda yapılmalıdır.

K A Y N A K Ç A

A.Ü.E.F. Öğrenci el kitabı. **Öğretmenlik Sertifikası Yönetmeliği**. A.Ü.E.F. Yayınları No : 101. Sevinç Matbaası, Ankara 1981.

Doğan, Hıfzı. **Analiz ve Program Hazırlama**. A.Ü.E.F. Yayınları No : 81. A.Ü. Basımevi, Ankara, 1979.

Özyürek, Leyla. **Öğretmen Yetiştiren Kurum Öğretmenlerinin Tutumları** «Program Geliştirme Açısından bir Yorum». A.Ü.E.F. Yayınları No : 55. A.Ü. Basımevi Ankara, 1976.

———. **Öğretim Yöntemlerinde Yenilikler**. A.Ü.E.F. Dergisi. Yıl 1982. Cilt 15. Sayı 1. sa. 61.

Varış, Fatma. **Eğitimde Program Geliştirme**. «Teori ve Teknikler» A.Ü.E.F. Yayınları No : 20. Sevinç Matbaası Ankara, 1971.